

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: *Náhoda v občanském právu*

Autor: Gizela Andrejová

Vedoucí: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná diplomovaná práce pojednává o problematice náhody v občanském právu, tedy o tématu, které zůstává téměř zcela stranou pozornosti při zpracování závěrečných prací. Tvrzení autorky v úvodu práce, že institut náhody nebyl podle jejích zjištění v tuzemské právní nauce v souvislé podobě ještě zpracován, nelze než přisvědčit. Diplomantka si tedy k bližšímu zkoumání zvolila téma, které je v samotném základu poměrně značně obtížné. Omezenost zdrojů jí sice na jedné straně dává značnou volnost při vytváření práce a jejím směřování, neexistence žádného konkrétního souvislého zdroje příslušného rozsahu, o který by se mohla při svém zkoumání opřít, ji však současně nutí v mnoha ohledech hledat vlastní dosud „neověřená“ řešení. Všechna tato východiska je třeba zohlednit při posouzení práce jako celku. Hned na úvod je možné konstatovat, že se uchazečce podařilo s většinou nástrah zvoleného tématu vypořádat dobře.

Práce je rozdělena, pomineme-li úvod a závěr, do pěti samostatných částí. Samotné rozvržení přitom představovalo jeden z nejobtížnějších momentů při zpracování, neboť právě zmíněná neexistence obsažnějších na téma jasně zacílených zdrojů neumožnila převzetí respektive inspiraci ve struktuře výkladu od jiných, erudovaných autorů. Výsledná podoba rozvržení je přehledná. Pochválit je třeba rovněž to, že se autorka v celém rozsahu práce drží tématu a svůj text uměle nenatahuje výklady, které by s ním souvisely jen okrajově.

V první kapitole se diplomantka stručně a spíše v náznacích zabývá pojmem náhoda v neprávním slova smyslu. Naznačuje různé významy, které se s tímto pojmem pojí v běžné mluvě, ve filozofii či matematice. Další pasáž, nazvaná *Náhoda v právním smyslu*, představuje samotné jádro práce. Autorka zde na více jak 30 stranách postupně systematicky zkoumá, jak je pojem náhoda dlouhodobě pojímán v občanském právu. Po nezbytném připomenutí římskoprávní úpravy se zaměřuje rovnou na moderní tuzemské soukromé právo. V podkapitole 3.3 shrnuje přístup k vymezení náhody většiny předních českých civilistů, kteří se tímto pojmem blíže zabývali. V této pasáži se jasně odráží roztržitost pojetí náhody v právním smyslu slova, jakož i odlišnost jejího uchopení s ohledem na aktuálně platnou úpravou i ideologická východiska, na kterých tato úprava stála. Autorka zde projevuje velmi dobrou orientaci v tématu, které je značně teoretické a v základu poměrně nepřehledné. Daří se jí v převážném rozsahu udržet jednotnou linii výkladu a dospět k zobecňujícím závěrům, ve kterých shrnuje dříve analyzované informace. Mnohé z těchto závěrů mohou být pochopitelně předmětem další diskuze, žádný z nich však

nelze označit bez dalšího za nesprávný. Neexistence jasného vymezení pojmu náhoda v zákonném textu i jeho značně variabilní uchopení v právní nauce ostatně ani neumožňuje předestřít závěry stoprocentně platné. Na závěr uvedené části je podána typologie náhody, tedy zejména rozlišení mezi vyšší mocí, neodvratitelnou náhodou, prostou náhodou, náhodou vnější a vnitřní, náhodou zaviněnou a nezaviněnou či náhodou smíšenou.

Další dvě části jsou věnovány použití náhody v konkrétních právních institutech. První obsáhlejší se zaměřuje na náhodu v rámci úpravy náhrady škody. Uchazečka se zde snaží postihnout na více jak 30 stranách práce všechny základní případy, ve kterých je možné uvažovat o náhradě škody způsobené některou z forem náhody v současné právní úpravě. V dílčím rozsahu současně zmiňuje i změny, které přináší nový občanský zákoník. Další partie je nazvána *Náhoda v rámci úpravy dalších vybraných institutu občanského práva*. Pozornost se zde upíná na dva vybrané okruhy problémů, jednak na vliv náhody na splnění respektive splnitelnost závazků a dále na náhodou a nahodilosti v kontextu tzv. odvážných smluv. Tato část je poměrně stručná. Je patrné, že mnoha zde popsaným problémům mohlo být věnováno více pozornosti, některé další mohly být do výkladu jistě zařazeny. Zřejmé je to zejména v porovnání s předchozími poněkud více propracovanými částmi. Současně je však třeba spravedlivě podotknout, že autorka vysoce překračuje rozsahem odevzdaného textu požadavky kladené na diplomovou práci. Téměř devadesát stran souvisle psaného textu atakuje maximální rozsah, který by tento typ závěrečné práce měl mít, jistá zjednodušení lze tedy v tomto světle pochopit. Některé ze zmíněných institutů by navíc byly způsobilé ke zpracování v podobě samostatné diplomové práce.

Poslední část je věnována nástinu použití náhody v německém občanském zákoníku. Byť je toto pojednání poněkud odtrženo od předchozího výkladu bez výraznějšího napojení, je třeba označit je za přínosné, neboť čtenáři umožňuje srovnání základních znaků náhody v českém a německém soukromém právu. Škoda jen, že se autorce nepodařilo v této komparační pasáži alespoň stručně zmínit i další země spadající například do oblasti anglosaského práva, ve kterých je při vymezení pojmu náhody patrný menší vliv římského práva.

Výraznějším nedostatkem, který je možné po obsahové a věcné stránce odevzdanému textu vytknout, je nepřilíš rozsáhlé zohlednění úpravy nového občanského zákoníku. Diplomová práce byla odevzdána již v květnu 2012 a sepsána tak byla z převážné části ještě před publikací nového občanského zákoníku ve Sbírce zákonů, i tak by však bylo jistě možné poukázat v novém kodexu na celou řadu dalších míst, která jsou z pohledu zkoumaného tématu zajímavá.

Autorka cituje v nadstandardním rozsahu (má 199 poznámek pod čarou) a v souladu s platnou citační normou. Rozsah použité literatury, který se projevuje v poznámkovém aparátu i v souhrnném přehledu v závěru práce obsahuje více než reprezentativní vzorek zdrojů. Mnohé z nich, například ne příliš známé, ale velmi zajímavé práce Antonína Pavlíčka, jasně nasvědčují, že autorka věnovala shromáždění dostupné literatury značnou pozornost.

Formální úroveň zpracování představuje viditelnou slabinu odevzdaného textu. Samotné rozvržení textu, jeho formátování a strukturování je bez větších problémů a je v celém rozsahu práce konstantní a přehledné. Čtenáře ovšem na mnoha místech zbytečně upoutá značné množství

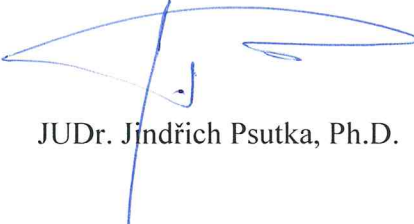
překlepů, občasné vyšinutí z větné vazby či chybějící interpunkce. Je škoda, že se autorce nepodařilo věnovat více času závěrečné redakci odevzdaného textu, jeho důkladnému výslednému přečtení, zvláště je-li z obsahové a odborné úrovně patrné, že jinak musela být celková časová dotace k vytvoření diplomové práce nadprůměrná. Odborná úroveň vyjadřování je velmi dobrá.

Lze uzavřít, že odevzdaná diplomovaná práce splňuje všechny základní požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Autorce se podařilo vypořádat s problematikou náhody v občanském právu zdařile. Některé pasáže práce je dokonce možné označit za nadprůměrně kvalitní. Zmíněné připomínky k obsahu práce, tedy zejména malé zohlednění nové úpravy občanského práva, jakož i poměrně stručné pojednání o některých institutech, je třeba připsat především na vrub omezenému rozsahu diplomové práce. Vytýkané formální nedostatky sice občas výsledný dojem z odevzdaného textu zcela zbytečně negují, ve vztahu k práci jako celku jde však o vady dílčího významu. S ohledem na uvedené, práci obhajobě **doporučuji**. Výsledné hodnocení by mělo odpovídat výše podanému posouzení a pochopitelně výkonu uchazečky při její obhajobě.

Otázka:

V § 2904 nového občanského zákoníku je zakotvena tzv. smíšená náhoda. Vysvětlete (znovu)zařazení tohoto institutu do občanského zákoníku a právě na uvedené místo. Je podle Vás zakotvení smíšené náhody v NOZ vhodné a účelné? Proč podle Vás takové ustanovení v dosavadní právní úpravě nechybělo?

V Plzni dne 5. srpna 2013

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.